

Muistio sivistyspalveluiden ja hyvinvointialueen yhteistyön kehittämistä Turun kaupunkiseudulla

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä järjesti ja koordinoi vuoden 2025 aikana kuntayhtymän jäsenkuntien sivistyspalveluiden ja hyvinvointialue Varhan välisen yhteistyöprosessin, jonka tavoitteena oli löytää tapoja parantaa sivistyspalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden välistä yhteistyötä.

Vuonna 2023 toimeenpantu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirto kunnilta hyvinvointialueille kasvatti sivistyspalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden välistä hallinnollista etäisyyttä. Uudistuksen jälkeen kuntien sivistyspalvelut ovat kokeneet yhteistyössä haasteita ja kehittämistarpeita etenkin kouluterveydenhuollon, koulupsykologipalveluiden ja lastensuojelun osalta.

Jäsenkuntien sivistyspalveluiden aloitteesta seututoimisto kokosi keväällä 2025 kaupunkiseudun sivistysjohtajien yhteisen muistion sivistyspalveluiden tunnistamista kehittämistarpeista. Muistio toimitettiin hyvinvointialue Varhan vastaaville viranhaltijoille. Muistiossa osoitettuja kehittämistarpeita käsiteltiin sivistysjohtajien ja Varhan edustajien tapaamisessa ensin 7.8.2025 ja uudelleen 22.1.2026.

Sivistyspalveluiden, Varhan ja seututoimiston tapaamisiin osallistuivat

Anu Parantainen, lasten ja nuorten palveluiden johtaja, Turun kaupunki
Elina Heikkilä, sivistysjohtaja, Kaarinan kaupunki
Laila Mäkelä, sivistysjohtaja, Liedon kaupunki
Kimmo Kuusimäki, sivistysjohtaja, Naantalın kaupunki
Leena Laakso, sivistysjohtaja, Raision kaupunki
Heli Kivelä, sivistysjohtaja, Ruskon kunta

Sirpa Kuronen, lasten ja nuorten palvelujen integraatiopäällikkö, Varha
Paula Laukamo, lapsiperheiden erityispalveluiden johtaja, Varha
Terhi Vierikko, perhekeskusjohtaja, Varha

Jukka Vornanen, seutujohtaja, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä
Joni Kajander, hallinnon asiantuntija, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä

Tähän muistioon on temaattisesti yhdistetty keväällä 2025 kootun sivistyspalveluiden yhteisen muistion havainnot sekä 7.8.2025 ja 22.1.2026 pidettyjen tapaamisten johtopäätökset.

1. Yleiset yhteiset ajankohtaiset asiat

Ote sivistyspalveluiden ja seututoimiston muistiosta keväällä 2025

Turun kaupunkiseudun kuuden kunnan sivistysjohtajien kokouksissa on kevään 2025 aikana keskusteltu kuntien sivistyspalveluiden ja Varhan välisestä yhteistyöstä ja sen kehittämistarpeista. Sotepalveluiden siirto kunnista hyvinvointialueille on kasvattanut sivistyspalveluiden ja sotepalveluiden välistä hallinnollista etäisyyttä.

Hyvinvointialueen kuntien ja Varhan välillä on jo käynnissä paljon hyviä kehittämishankkeita. Turun kaupunkiseudun kuntien sivistyspalveluissa on kuitenkin koettu, että kaikkiin korjaamista vaativiin asioihin ei ole vielä löydetty yhdessä ratkaisua. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä on koonnut yhteen Turun kaupunkiseudun kuntien keskeiset huomiot ja tarpeet kevään 2025 tilanteessa.

Kunnissa ymmärretään, että yhteistyö vaatii aina neuvotteluja ja molemmin puolista vastaan tulemistä. Kunnissa on halua kehittää yhteistyötä ja parantaa toimintamalleja yhdessä Varhan kanssa.

Kuntien tarpeet ovat osin toisistaan poikkeavia ja tämä näkyy ydinkaupunkiseudun kuuden kunnankin keskuudessa. Suurten kaupunkien ja pienten kuntien tarpeissa on eroa.

Johtopäätökset 2.8.2025 tapaamisessa ja toimenpiteiden seuranta 22.1.2026

- Kuntien sivistyspalveluiden ja hyvinvointialueen yhteisiä ajankohtaisia asioita käsitellään säännöllisesti Varsinais-Suomen opetusfoorumissa (VSO). Sovittiin, että yhteiset asiat tuodaan jatkossa foorumin käsittelyyn nykyistä aiemmassa valmisteluvaiheessa, jotta kehittämistyötä voidaan tehdä entistä paremmin yhdessä.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: VSO:n puheenjohtajuus kiertää vuosittain. Vuonna 2026 puheenjohtajakuntana on Kaarina. Sovittiin, että Varhan integraatiojohtaja Sirpa Kuronen ja Kaarinan sivistysjohtaja Elina Heikkilä toimivat Varhan ja VSO:n välisinä yhteyshenkilöinä ja sopivat siitä miten sotepalveluiden ajankohtaisia asioita käsitellään vuoden 2026 kokouksissa
- Hyvinvointialueen opiskeluhuollon ohjausryhmän yhteispuheenjohtajuutta hyvinvointialueen ja kuntien sivistyspalveluiden välillä selvitetään Varhan toimesta.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: Sovittiin että yhteispuheenjohtajuus ja sivistyspalveluiden sekä Varhan koordinoitujen yhteydenpi-

don tavat tuodaan keskusteltavaksi VSO:n maaliskuun kokoukseen.

- Kehitetään opiskeluhuollon ohjausryhmän työnyrkin toimintaa siten, että työnyrkki johtaa yhteistä kehittämistyötä.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: Kuuluu edelliseen kokonaisuuteen.
- Osalla Varhan perhekeskusalueista sivistyspalveluiden ja hyvinvointialueen välinen tiedonjako ja yhteydenpito toimii paremmin ja osalla huommin. Sovittiin, että hyviä käytäntöjä tunnustetaan yhdessä ja levitetään kaikkien perhekeskusalueiden käyttöön.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: sivistyspalveluiden ja varhan edustajien puolelta raportoitiin yhteisesti, että kaikilla perhekeskusalueilla on nyt käynnissä kehitystoimenpiteitä yhteydenpidon parantamiseksi.

2. Yhteistyön kehittäminen kouluterveydenhuoltoon liittyvissä kysymyksissä

Ote sivistyspalveluiden ja seututoimiston muistiosta keväällä 2025

Sivistyspalveluiden yksiköihin [talvella 2024-2025] toteutetussa opiskelu- huollon ja lastensuojelun palveluiden toimivuutta koskevassa kyselyssä kouluterveydenhoitajiin oltiin kaikkein tyytyväisimpiä (ka 8 asteikolla 0-10).

Kunnissa on kuitenkin koettu, että kouluterveydenhoitajien toimenkuva on kouluissa aiempaa rajatumpi. Kouluterveydenhoitajat ovat entistä useammin käytettävissä vain terveystarkastuksiin liittyvissä kysymyksissä. Kouluissa on koettu tilanteita, joissa kouluterveydenhoitaja ei ole suostunut olemaan apuna akuuteissa oppilaan terveydentilaan liittyvissä kysymyksissä vaan ohjannut koulun henkilökunnan ottamaan yhteyttä muihin terveydenhuollon edustajiin.

Kuntien sivistyspalvelut toivovat, että kouluterveydenhoitajat voivat jatkossakin olla aidosti osa koulu yhteisöjä ja olla tarvittaessa käytettävissä muissakin kuin tiukasti oppilaiden terveystarkastuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Johtopäätökset 2.8.2025 tapaamisessa ja toimenpiteiden seuranta 22.1.2026

- Varhan puolella otetaan kouluterveydenhoitajien työnkuvista viestiminen ja niiden selkiyttäminen puheeksi kouluterveydenhoitajien osastohoitajien kanssa.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: Varha on tiedottanut osapuolia kouluterveydenhuoltajien työnkuvista. Tapaamisessa oli epäselvää, oliko viestintä tavoittanut kaikkien kuntien sivistyspalveluita. Sovittiin, että asia tarkistetaan.

- Todettiin, että kouluterveydenhoitajien osallisuus koulu yhteisössä on kaikkien osapuolten yhteinen tavoite.

3. Yhteistyön kehittäminen koulupsykologipalveluihin liittyvissä kysymyksissä

Ote sivistyspalveluiden ja seututoimiston muistiosta keväällä 2025

Sivistyspalveluiden yksiköille suunnatussa kyselyssä tyytyväisyys koulupsykologipalveluihin oli matala (ka 6,8).

Turun kaupunkiseudun kunnissa on kouluja, joissa ei ole koulupsykologipalveluita tai psykologi on puuttunut useiden kuukausien ajan, koska rekrytointilupia ei ole myönnetty tai rekrytoinnit eivät ole johtaneet palkkaukseen. Koulupsykologien vaihtuvuuteen ja suunniteltuihin pidempiin poissaoloihin reagoidaan hitaasti eikä tällaisiin tilanteisiin ole varauduttu riittävästi. Kunnissa on myös koettu, että kuntia ei kuulla riittävästi rajallisten koulupsykologiresurssien kohdentamisessa. Koulupsykologeja tarvittaisiin enemmän yläkouluihin.

Koulupsykologien toimenkuvat ovat aiempaa epäselvempiä koulun ja kodin suuntaan.

Opiskeluhoitopalveluiden mitoitus on Varhan ilmoitusten mukaan kunnossa, mutta kun asiaa kysytään oppilaitoksista, ilmoitetaan useista puutteista tai vajauksista. Tähän pitäisi löytää yhteinen näkökulma ja ratkaisu. Mitoitukset pitäisi tarkistaa koulupsykologien ja kuraattorien osalta.

Turun kaupunkiseudun kunnista Naantalissa koulupsykologipalveluiden mitoitus on kunnossa, mutta keskeinen toive on työntekijöiden pysyvyys. Vaihtuvuus on yksikkötasolla todettu toimintaa haittaavaksi. Ruskolla koulupsykologipalvelut ovat olleet pääasiassa toimivia ja riittäviä. Psykologin tutkimuksiin on ollut Ruskollakin ajoittain jonoa, eikä akuutteihin asioihin ole pystytty vastaamaan nopeasti.

Ratkaisuina kunnista ehdotetaan:

- Psykologien esihenkilölle laajempi toimivalta käynnistää ja viedä rekrytointiprosessi päätökseen.
- Konsultoivaa ja kiertävää psykologipalvelua, joka voisi väliaikaisesti tarjota palveluja vakinaisen psykologin puuttuessa.
- Rajallisten koulupsykologiresurssien kohdentamisessa huomioidaan paremmin kuntien näkemykset.
- Koulupsykologien toimenkuvasta olisi hyvä viestiä lisää koulujen ja kotien suuntaan.
- Koulutuksenjärjestäjille annetaan säännöllisesti tietoa kuraattori- ja koulupsykologipalveluiden kokonaiskuvasta.

Johtopäätökset 2.8.2025 tapaamisessa ja toimenpiteiden seuranta 22.1.2026

- Varha kertoi useista käynnissä olevista kehittämistoimia, joilla pyritään parantamaan koulupsykologipalveluiden johtamista, resursointia ja resurssien kohdentamista.
- Kaikkiin perhekeskusalueisiin on nyt palkattu johtavat koulupsykologit, jotka toimivat koulupsykologien toiminnan kehittämisessä yhteyshenkilöinä kuntien suuntaan.
- Koulupsykologien palkkatasoa on onnistuttu nostamaan kilpailukyiseksi. Vaihtuvuus on silti edelleen suurta. Työtä toimenkuvien kehittämiseksi jatketaan Varhassa ja johtavilla psykologeilla on tässä keskeinen rooli.
- Kunnat toivoivat, että tulevat rekrytoinnit tuotaisiin jatkossa esille kuntakohtaisissa opiskeluhuollon ohjausryhmissä. Mahdollisista rekrytointikielloista toivottiin välitöntä tietoa myös kuntiin.
- Koulupsykologiresurssien kohdentamisen osalta todettiin, että kuntien yhteistyötä ja yhteydenpitoa olisi hyvä tältä osin parantaa perhekeskusalueiden palvelupäälliköiden, johtavien kuraattorien ja johtavien psykologien kanssa.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: Kaikkia yllä olevia elokuussa tehtyjä johtopäätöksiä pidettiin edelleen hyvinä. Sivistyspalveluiden kokemus koulupsykologipalveluiden tilanteesta oli parempi kuin keväällä tai elokuussa vuonna 2025. Todettiin, että jatkokehittävää on edelleen kuntien kuulemisessa koulupsykologiresurssien suuntaamisessa, jotta kuntien ja koulujen paikalliset olot tulevat paremmin huomioiduiksi.

4. Yhteistyön kehittäminen lastensuojeluun liittyvissä kysymyksissä

Ote sivistyspalveluiden ja seututoimiston muistiosta keväällä 2025

Kaikki kunnat antavat positiivista palautetta Soihtu-tiimien toiminnasta. Palvelu on koettu nopeaksi ja hyvin toimivaksi. Soihtu-tiimien toiminnasta voitaisiin tiedottaa vielä lisää kouluille.

Kuntien kokemuksen mukaan lastensuojelun sosiaalityöntekijät vaihtuvat usein. Lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää on hankala saada kiinni. Lastensuojeluilmoitusten vastaanottamisesta ei tule aina kuittausta ilmoituksen lähettäjälle. Opettajat ovat kokeneet huolta siitä, että eivät tiedä onko ilmoitukseen reagoitu ja onko heidän ilmoituksensa ja huolensa otettu tosisaan. Kunnissa on myös koettu, että joskus lastensuojeluilmoituksia pitää tehdä useita ennen kuin asian käsittely käynnistyy.

Sosiaalityöntekijät ovat myös kieltäytyneet ottamasta vastaan huostaanotetun lapsen opetuksen järjestämiseksi tarvittavia tietoja. (Esim. lapsen vaihtaessa kuntaa, on työntekijä kieltäytynyt ottamasta vastaan vastaanottavan

kunnan koulun yhteystietoja järjestääkseen koulupaikkaa). Sosiaalityöntekijöiden ymmärrystä siitä, mikä heidän vastuunsa on huostaanotettujen lasten sivistyksellisten oikeuksien toteutumisesta, tulisi lisätä.

Johtopäätökset 2.8.2025 tapaamisessa ja toimenpiteiden seuranta 22.1.2026

- Varhan puolelta kerrottiin, että sosiaalityöntekijöiden rekrytointitilanne on parantunut merkittävästi.
- Varha selvittää, onko lastensuojeluilmoitusten järjestelmässä automaattinen vastaanottokuittaus lastensuojeluilmoituksen tekijälle. Mikäli ei ole, Varha selvittää tällaisen kuittauksen toteuttamista.
 - Tilanne 22.1.2026 tapaamisessa: Järjestelmässä ei ole automaattista vastaanottokuittausta lastensuojeluilmoituksen tekijälle. Kunnat toivoivat, että tällainen voitaisiin lisätä järjestelmään, jotta lastensuojeluilmoituksen tekijä voi olla varma siitä, että ilmoitus on mennyt läpi järjestelmästä. Varhan puolelta luvattiin, että asiaa jatkoselvitetään. Sovittiin myös, että lastensuojelun ja sivistyspalveluiden välisen rajapinnan kysymyksiä käsitellään VSO:n kokouksessa maaliskuussa.